

Bölüm 4

AKDENİZ VE KARADENİZ BALIKÇILIĞINA GENEL BİR BAKIŞ

Adnan TOKAÇ¹

GİRİŞ

Balıkçılık Akdeniz ve Karadenize sahili olan ülkelerin hemen hepsi için çok önemli bir üretim ve iş koludur. Özellikle sözkonusu ülkelerin sahil kesimlerinde yaşayan insanlar için balıkçılık önemli bir kazanç ve istihdam kaynağıdır. Öyle ki bazen deniz ve balıkçılık yerleşim yerlerinde sadece salt aile geçim kaynağından öte bölgesel ve ülkesel bazda ekonomik büyümeye katkı sağlayan bir işleve de sahip olmaktadır.

Bu makalede Akdeniz ve Karadeniz balıkçılığı ile ilgili yayınlanmış güncel veriler ışığında balıkçılığın bölgedeki sosyo-ekonomik doku için ne kadar önemli olduğunu yansıtmak ve kaynakların durumu ile korunması gereken türler, balıkçılık filo yapısı, sürdürülebilir balıkçılık ve mavi ekonomiye katkısı ile küçük ölçekli balıkçılık sektöründe çalışanları destek için alınması gereken önlemler konusunda genel bir değerlendirme yapılmaya çalışılacaktır.

Akdeniz ve Karadenizdeki mevcut balıkçılık filosunun denetleme sorumluluğu Akdeniz ve Karadenize sahilardan 25 ülkenin katılımı ile birlikte Dünya Tarım ve Gıda Örgütüne (FAO) bağlı Akdeniz Genel Balıkçılık Konseyi (GFCM) tarafından yerine getirilmektedir. Bölgedeki toplam filonun % 83'ü küçük ölçekli balıkçı teknelerinden çok büyük boyutta endüstriyel balıkçılık yapan trol ve gırgır gemilerine kadar çeşitlilik göstermektedir ⁽¹⁾. Bununla birlikte en güncel verilere göre bölgedeki balıkçı filosundaki tekne/gemi sayısı son iki yılda sabit kalma eğilimi göstermektedir. Bu duruma neden olarak özellikle bölge ülkelerinde kaynaklar üzerindeki aşırı balıkçılık baskısını azaltmak için uygulanan balıkçılık filosuna yeni tekne/gemi girmesini zorlaştıran ve hatta ancak eski teknelerin yerine yenilerinin dahil edilmesini içeren kısıtlamalar gösterilebilir. Nitekim son iki yıl içinde bölgedeki balıkçı filosu tekne/gemi sayısının durağanlığı alınan bu tedbirlerin çalıştığını bize açık olarak göstermektedir.

¹ Prof. Dr. Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi, Su Ürünleri Avlama ve İşleme Teknolojisi Bölümü, Avlama Teknolojisi AD adnan.tokac@ege.edu.tr

Akdeniz ve Karadenize kıyısı olan ülkeler için önemli bir besin ve gelir kaynağı olan balıkçılığın korunması ve sürdürülebilir hale getirilmesi için iyi bir balıkçılık yönetim planına ve bu planın etkin bir şekilde sahada uygulanmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Balıkçılıkta sürdürülebilirliğin sağlanmasına yönelik birçok farklı disiplinde önemli bilimsel çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalar arasında başlıca stok tahmin ve izleme çalışmaları, balıkçılık av araç ve gereçlerinin seçiciliğinin artırılmasına yönelik çalışmalar, balıkçılık izleme planları, balıkçılığa kısıtlı alanlar (FRA) yada deniz koruma alanları (MPA) gibi alanların belirlenmesi, balıkçılık ayak izinin (5) ve hassas deniz ekosistemlerinin (VNE) ve VNE gösterge türleri ile hassas bentik habitatların ve türlerin belirlenmesine yönelik çalışmaları sayabiliriz. Yapılan bilimsel çalışmalardan elde edilen sonuçlara göre balıkçılık yönetiminde önemli adımlar atılmış ve giderek daha aktif bir şekilde yapılmaya başlanan balıkçılık yönetimi etkisini hissettirmeye başlamıştır. Örneğin Akdenizde bakalorya stokları toparlanma sinyalleri verirken Karadenizde ise kalkan balığı üzerindeki aşırı av baskısı azalmış ve kalkan stoğu tamamen çökme derecesinden yavaş yavaş uzaklaşarak en azından tekrar esansiyel biyokütle sınır değerine doğru ulaşmaya başlamıştır.

KAYNAKLAR

1. FAO. (2020). *The State of Mediterranean and Black Sea Fisheries 2020*. General Fisheries Commission for the Mediterranean. Rome. <https://doi.org/10.4060/cb2429en>
2. FAO. (2014). *The State of the World Fisheries and Aquaculture 2014*. Rome, FAO. (also available at <http://www.fao.org/3/a-i3720e.pdf>).
3. FAO. (2016). *The State of Mediterranean and Black Sea Fisheries*. General Fisheries Commission for the Mediterranean. Rome, FAO. (also available at <http://www.fao.org/3/a-i5496e.pdf>).
4. FAO. (2018). *The State of Mediterranean and Black Sea Fisheries*. General Fisheries Commission for the Mediterranean. Rome. 172 pp. (also available at <http://www.fao.org/3/ca2702en/CA2702EN.pdf>).
5. Amoroso, R.O., Pitcher, C.R., Rijnsdorp, A.D et al., 2018. Bottom trawl fishing footprints on the world's continental shelves. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 2018; 115(43): E10275-E10282.